

Sygn. akt III AUa 207/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk (spr.)
Sędziowie:	Jolanta Hawryszko Romana Mrotek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 czerwca 2021 r. w S.

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do wypłaty emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 5 marca 2021 r., sygn. akt VI U 1124/20

oddala apelację.

Romana Mrotek	Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk	Jolanta Hawryszko
---------------	----------------------------------	-------------------

Sygn. akt III AUa 207/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 czerwca 2020 roku organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 ze zm., dalej jako: ustawa emerytalna), odmówił ubezpieczonemu - M. S. prawa do podjęcia wypłaty emerytury z FUS w zbiegu z emeryturą mundurową argumentując, że brak jest podstaw prawnych do wypłaty dwóch świadczeń, wobec czego wypłacie podlega tylko jedno - wyższe lub wybrane przez uprawnionego świadczenie.

Ubezpieczony M. S. wniósł odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej uchylenie i podjęcie wypłaty emerytury przyznanej przez ZUS decyzją z dnia 31 października 2018 roku. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że po zakończeniu służby wojskowej przez 21 lat odprowadzał składki ubezpieczeniowe do ZUS i organ rentowy przyznał mu z tego tytułu

emeryturę z powszechnego systemu emerytalnego. Zdaniem ubezpieczonego wstrzymanie wypłaty emerytury z ZUS jest sprzeczne z zasadami prawa oraz wykładnią, jakiej dokonał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 roku sygn. akt I UK 426/17.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o jego oddalenie. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wyjaśnił, że odwołujący posiada uprawnienia do emerytury wojskowej przyznanej na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Organ rentowy wskazał nadto, że przy ustalaniu emerytury wojskowej został uwzględniony okres zawodowej służby wojskowej od 15 września 1971 roku do 31 stycznia 1996 roku, natomiast w późniejszym czasie doliczono do wysługi emerytalnej okresy zatrudnienia po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej przed 1 stycznia 1999 roku, a po 31 grudnia 1998 roku okresy opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

M. S. urodził się w dniu (...). Decyzją z dnia 21 czerwca 1996 roku Wojskowe Biuro Emerytalne w S. przyznało M. S. prawo do emerytury wojskowej. Przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej zaliczono służbę wojskową od 15 września 1971 roku do 31 stycznia 1996 roku w wymiarze 24 lat. Emerytura wyniosła 64,27 % podstawy wymiaru.

Po przejściu na emeryturę wojskową M. S. był zatrudniony:

- od 25 lutego 1997 roku do 1 lutego 1998 roku w Zakładzie (...),
- od 2 lutego 1998 roku do 30 września 2018 roku w Miejskim Ośrodku (...) w S.

Na podstawie wniosków złożonych przez ubezpieczonego o doliczenie do wysługi emerytalnej dodatkowych okresów zatrudnienia, Wojskowe Biuro Emerytalne w S. uwzględniło okresy zatrudnienia M. S. przed 1 stycznia 1999 roku oraz po 31 grudnia 1998 roku okresy opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Według stanu na dzień 12 października 2018 roku emerytura wojskowa wynosiła 3.368,91 zł.

W dniu 16 maja 2018 roku ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę.

Decyzją z dnia 31 października 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział S. przyznał M. S. emeryturę od 1 października 2018 roku, tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek. Wyliczona emerytura wyniosła 1.686,69 zł. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że emerytura zostaje zawieszona, ponieważ M. S. pobiera świadczenie przyznane przez Wojskowe Biuro Emerytalne. Z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, może być wypłacane tylko jedno świadczenie wybrane przez ubezpieczonego.

W dniu 12 maja 2020 roku M. S. złożył w ZUS wniosek o podjęcie wypłaty emerytury, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 roku sygn. akt I UK 426/17.

W rozpoznaniu powyższego wniosku, decyzją z dnia 24 czerwca 2020 roku – zaskarżoną w niniejszym postępowaniu - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił M. S. prawa do podjęcia wypłaty emerytury z FUS w zbiegu z emeryturą mundurową argumentując, że brak jest podstaw prawnych do wypłaty dwóch świadczeń, wobec czego wypłacie podlega tylko jedno - wyższe lub wybrane przez uprawnionego świadczenie.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego za uzasadnione podnosząc, że bezsporne jest w niniejszej sprawie, iż skarżący ma przyznane prawo do emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych oraz do emerytury wojskowej i pobiera emeryturę wojskową przyznaną przez WBE, która jest znacznie wyższa niż emerytura przyznana przez ZUS. Poza sporem pozostawało i to, że ubezpieczony nie dokonał wyboru żadnego z tych świadczeń.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest prawo ubezpieczonego do wypłaty zawieszony emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sytuacji zbiegu tego świadczenia z emeryturą wojskową. Odwołujący stoi na stanowisku, iż powinien on otrzymywać zarówno emeryturę wojskową, jak i emeryturę z ZUS.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2020 r., poz 586), w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Z kolei według art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2020r., poz. 53 ze zm.), w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Stosownie zaś do art. 95 ust. 2 powyższej ustawy, przepis ust. 1 stosuje się również z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art.18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

W świetle przywołanych powyżej przepisów, zasadą jest zatem wypłacanie jednego świadczenia.

Sąd Okręgowy zauważył, że kwestie związane ze zbiegiem prawa do świadczeń z ubezpieczenia powszechnego i zaopatrzenia wojskowego, były przedmiotem licznych wypowiedzi judykatury. Jednoznaczne stanowisko w omawianej kwestii wyraził m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 8.05.2012 r., II UK 237/11 (OSNP 2013, nr 7-8, poz. 91), w którym wprost wskazano, że zasada pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń - art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej jest oczywista i dotyczy również zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w tej ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. Także w wyroku z 24.05.2012 r., II UK 261/11 (LEX nr 1227967) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że ubezpieczony uprawniony do świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i pobierający to świadczenie nie może jednocześnie pobierać emerytury wojskowej, mimo że spełnił warunki do jej nabycia i prawo to zostało mu przyznane. Analogicznie w wyroku z 4.12.2013 r., II UK 223/13 Sąd Najwyższy argumentował, iż prawo do otrzymywania jednego świadczenia wynika wprost z przepisów. Zarówno art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jak i analogiczny art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym wojskowych wskazują, że ubezpieczony uprawniony do emerytury z FUS nie może jednocześnie pobierać emerytury wojskowej, mimo że spełnił warunki do jej nabycia. Analogiczne stanowisko prezentowane jest w orzecznictwie Sądów Apelacyjnych (vide: wyrok SA w Szczecinie z 21 marca 2019 roku, sygn. akt III AUa 909/16 czy wyrok SA w Szczecinie z 24 kwietnia 2020 roku, sygn. akt III AUa 626/19).

Dalej, Sąd pierwszej instancji wskazał, iż tzw. „zasada jednego świadczenia” stanowi wyraz obowiązującej w prawie ubezpieczeń społecznych zasady solidarności ryzyka i nie jest sprzeczna z zasadą równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP (wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2012 r., I UK 390/11, OSNP rok 2013, nr 9-10, poz. 114). Zasada solidaryzmu, będąca istotną cechą ubezpieczeń społecznych, oznacza bowiem urzeczywistnienie idei samopomocy społecznej poprzez udzielanie świadczeń osobom znajdującym się w potrzebie, z funduszu wypracowanego wspólnym wysiłkiem ubezpieczonych. Zasada solidaryzmu społecznego i potrzeba zapewnienia minimum wysokości świadczenia implikuje zatem przesunięcie części środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nawet w kierunku tych ubezpieczonych, których udział w jego tworzeniu był niewielki lub krótkotrwały (tak Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 18 listopada 2008 r., P 47/07, OTK-A rok 2008, nr 9, poz. 156).

Sąd meriti podał, że w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 roku sygn. akt I UK 426/17, które przywołał odwołujący w uzasadnieniu odwołania - jako stanowisko na poparcie swoich racji – Sąd Najwyższy analizował sytuację żołnierzy zawodowych powołanych do służby wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 roku oraz tych, którzy podjęli służbę po dniu 1 stycznia 1999 roku, zgodnie z rozróżnieniem dokonany przez ustawodawcę na tle przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, w kontekście ich uprawnień emerytalnych oraz przez pryzmat zachowania konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Wskazano nadto, przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, dla potrzeb wyliczania wysokości emerytury, specyfikują trzy kategorie żołnierzy zawodowych:

1. żołnierz, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku; w tym przypadku dolicza się do podstawy wymiaru okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej, poprzedzające służbę (art. 16 ust. 1 w zw. z art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy; tak ustalona emerytura podlega (na wiosek) zwiększeniu - w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby - o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia - pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą (art. 14 ust. 1-4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych).
2. żołnierz przyjęty po raz pierwszy do służby po 1 stycznia 1999 r.; prawo i wysokość emerytury uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej, co wynika z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i wzrasta na zasadach określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 2-5 (wyłącznie lata służby).
3. żołnierz przyjęty po raz pierwszy do służby po dniu 31 grudnia 2012 r.; prawo i wysokość emerytury uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej - art. 18e w zw. z art. 18b.

Podsumowując powyższe Sąd Najwyższy uznał, że żołnierz, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999 r., może – w świadczeniu wojskowym - korzystać z „cywilnej” wysługi emerytalnej, natomiast przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. nie ma takiego uprawnienia. Z drugiej strony, odpowiednio długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby (art. 15 ust. 2 i 3) lub z tytułu inwalidztwa wojskowego (art. 15 ust. 4), przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75 % (art. 18 ust. 1) powodują, że cywilne okresy ubezpieczenia w ogóle nie wpływają na zwiększenie wartości świadczenia mundurowego. W takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego cywilnego okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. W kontekście przywołanych przepisów, Sąd Najwyższy wskazał, że uzasadnione jest prawo do pobierania dwóch emerytur wypracowanych niezależnie od siebie, gdy obliczenie emerytury wojskowej odbyło się z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej. Wskazał, że o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu cywilnego stażu emerytalnego. Sąd Najwyższy wskazał, że wspólnym mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa, niepozwalające na wykorzystanie stażu cywilnego w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego co oznacza, że gdy emeryt wojskowy, po zwolnieniu ze służby wojskowej nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75 %, to nie istnieje prawne uzasadnienie do dwóch świadczeń. Sąd Najwyższy w tym rozstrzygnięciu wprost stwierdził: O zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej (art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1076).

Sąd meriti podkreślił, iż pomimo treści powyższego, incydentalnego stanowiska Sądu Najwyższego (oderwanego od utrwalonego w tej mierze stanowiska judykatury i niewiążącego formalnie w niniejszej sprawie), Sąd Okręgowy miał na względzie, że orzecznictwo sądów powszechnych konsekwentnie egzekwuje zasadę pobierania jednego świadczenia

z ubezpieczenia społecznego, wywodząc ją z art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin oraz art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach. W orzecznictwie - o czym była mowa już wyżej - od lat utrwalony jest pogląd, w myśl którego w polskim systemie zabezpieczenia społecznego zasadą jest wypłata jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez ubezpieczonego), jeżeli ma miejsce szeroko rozumiany zbieg prawa do różnych świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8.05.2012 r., II UK 237/11; z 4.12.2013 r., II UK 223/13, czy wyrok tego Sądu z 18.04.2018 r., II UK 62/17; www.sn.pl).

Sąd pierwszej instancji wskazał, że dylematów prawnych we wspomnianej kwestii nie miał również Trybunał Konstytucyjny w sprawie SK 30/17, w której Trybunałowi w skardze konstytucyjnej z 21.07.2016 r. przedstawiono do zbadania zagadnienie zgodności art. 95 ust. 2 w związku z art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) w zakresie, w jakim wyłącza możliwość pobierania świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych i z systemu powszechnego przez osoby, które pełniły zawodową służbę wojskową przed 1 stycznia 1999 r. oraz miały ustalone prawo do świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych przed 1 października 2003 r., z art. 2 w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny umarzając postępowanie postanowieniem z 20.02.2019 r. uznał, że zarzuty dotyczyły sposobu ustalenia wysokości wypłacanego świadczenia emerytalnego i nie miały bezpośredniego związku z treścią regulacji ustawowej zakwestionowanej przez skarżącego. Niemniej w uzasadnieniu orzeczenia Trybunał szczegółowo przedstawił swoje stanowisko prawne. Trybunał uznał wówczas za niewątpliwą zasadę wypłaty tylko jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Wskazał, że tę zasadę stosuje się również w wypadku zbiegu u jednej osoby prawa do renty rodzinnej z prawem do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego. Trybunał przypomniał, że w polskim systemie ubezpieczenia społecznego brak zasady bezwzględnej wzajemności składki i prawa do świadczenia, zwłaszcza w wypadku osób uprawnionych do świadczenia także w ramach systemu tzw. zdefiniowanego świadczenia. Wyjaśniał, iż w polskim systemie ubezpieczenia społecznego zasada wzajemności składki i prawa do świadczenia nigdy nie była pojmowana w sposób absolutny (...). Absolutyzowanie zasady ekwiwalentności prowadziłyby do zachwiania ogólnej logiki systemu ubezpieczeń społecznych, który wynika nie tylko z zasady wzajemności składki i świadczeń, ale również z zasady solidarności międzypokoleniowej (...) czy szerzej: solidaryzmu społecznego (...) oraz powszechności i względnej jednolitości kryteriów przyznawania świadczeń i określania ich wysokości (...). Brak prostej zależności między prawem do świadczeń i ich wysokością a okresem opłacania i rozmiarem składki nie zawsze więc oznacza niekonstytucyjność konkretnej regulacji (...) - wyrok z 27 stycznia 2010 r., sygn. SK 41/07, OTK ZU nr 1/A/2010, poz. 5. Trybunał zwrócił też uwagę na to, że sformułowane przez skarżącego żądanie orzeczenia niekonstytucyjności art. 95 ust. 2 w związku z art. 95 ust. 1 ustawy o FUS w zakresie, w jakim różnicuje sytuację prawną żołnierzy, którzy pozostawali w służbie przed 2 stycznia 1999 r., i żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r., zmierza w istocie do tego, aby obu grupom żołnierzy przyznać możliwość jednoczesnego pobierania emerytury wojskowej i emerytury z FUS. Wyjaśnił, że ustawodawca ukształtował zupełnie inne zasady ustalania wysokości emerytury wojskowej w obu wypadkach, czego skarżący nie uwzględnił w swoich wywodach. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu, emerytura wojskowa żołnierzy pozostających na służbie przed 2 stycznia 1999 r. jest ustalana z uwzględnieniem okresów składkowych i nieskładkowych poprzedzających służbę. Do ich wysługi emerytalnej dolicza się też okresy zatrudnienia przypadające przed 1 stycznia 1999 r. i okresy opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne po 31 grudnia 1998 r. - art. 14 ww. ustawy. Wysokość ich emerytury wojskowej uwzględnia zatem również okresy zatrudnienia w sektorze cywilnym. Jednak wobec pobierania emerytury wojskowej zawiesza im się wypłatę emerytury z FUS na podstawie art. 95 ust. 2 ustawy o FUS. Natomiast podczas ustalania wysokości emerytury wojskowej żołnierzy powołanych do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. nie uwzględnia się okresów składkowych i nieskładkowych. Zgodnie z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu, ich emerytura wzrasta według zasad ustalonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5 ustawy o zaopatrzeniu. W tym wypadku nie mają zaś zastosowania ani art. 15 ust. 1 pkt 2-4, ani art. 14 ww. ustawy. Jednocześnie wobec nieuwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych podczas ustalania wysokości ich emerytury wojskowej, żołnierze powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. mogą - stosownie do art. 95 ust. 2 ustawy o FUS - pobierać jednocześnie emeryturę z FUS na zasadach i w zakresie określonych w ustawie o FUS. W myśl art. 5 ust. 2a ustawy o FUS, okresów czynnej służby wojskowej nie uwzględnia się wówczas podczas ustalania prawa do emerytury i obliczaniu jej wysokości, skoro z ich tytułu mają oni ustalone prawo do świadczenia emerytalnego ustalonego na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym

żołnierzy. Trybunał dalej wywiódł, iż data wskazana przez skarżącego jako kryterium różnicowania (tj. 1 stycznia 1999 r.) nie jest przypadkowa. Jest to data wejścia w życie ustawy o FUS. Celem ustawodawcy było stworzenie powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, który miał obejmować także żołnierzy zawodowych. Przed reformą wskazana grupa zawodowa była objęta systemem tzw. zdefiniowanego świadczenia. Od 1 stycznia 1999 r. do 30 września 2003 r. prawo do emerytury z zaopatrzenia emerytalnego zachowali żołnierze, którzy wstąpili do służby przed 2 stycznia 1999 r. Z kolei osoby, które objęły służbę po 1 stycznia 1999 r., miały nabywać prawo do świadczeń emerytalnych na zasadach obowiązujących w ramach systemu powszechnego. Sytuacja ta zmieniła się w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 166, poz. 1609), na mocy której do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy został dodany art. 15a. Przy okazji tej nowelizacji rozbudowano również art. 95 ust. 2 ustawy o FUS, m.in. wprowadzając w odniesieniu do żołnierzy, którzy uzyskują prawo do emerytury wojskowej na zasadach określonych w art. 15a EmŻoU, wyjątek od zasady braku możliwości wypłaty jednocześnie dwóch świadczeń (emerytury wojskowej i emerytury z FUS). Dalej - odnośnie zarzutu odwołania dotyczącego naruszenia zasady równości określonej w art. 32 konstytucji RP – Trybunał podkreślił, że w dotychczasowym orzecznictwie Trybunał wskazywał już, że „różne traktowanie świadczeniobiorców, którzy nie mają wspólnej cechy relewantnej, nie narusza (...) zasady równości, a nawet nie pozwala na analizowanie ich sytuacji jako podobnej z punktu widzenia tej zasady” (wyrok z 24 lipca 2014 r., sygn. SK 53/13, OTK ZU nr 7/A/2014, poz. 77). Jednocześnie, rozpatrując zarzut naruszenia zasady równości sformułowany w stosunku do przepisów przewidujących odmienne traktowanie żołnierzy w zakresie prawa do emerytury ze względu na datę rozpoczęcia zawodowej służby wojskowej, Trybunał uznał, że „cechą istotną z punktu widzenia badanej regulacji nie jest jednak to, że porównywane grupy osób odbywały służbę wojskową, lecz to, że objęte były w okresie odbywania tej służby różnymi systemami emerytalnymi” (tamże). Ponadto również Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzjach z dnia 11 grudnia 2018 r., nr 39247/1 (LEX nr 2626955) i nr 41178/12 (LEX nr 2627060) uznał uprawnienie Państwa Członkowskiego do samodzielnego kształtowania systemu zabezpieczenia społecznego, w tym wprowadzenia zasady wypłaty jednego świadczenia, w myśl której, skarżącemu nie można było przyznać jednocześnie dwóch świadczeń, nie znajdując przy tym podstaw do ingerencji w obowiązujące prawo krajowe w tym zakresie.

Podsumowując, Sąd Okręgowy uznał, że prawo do otrzymywania jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego jest trwale usankcjonowane. Zarówno art. 95 ustawy emerytalnej, jak i analogiczny art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym wojskowych wskazują, że ubezpieczony uprawniony do emerytury wojskowej nie może jednocześnie pobierać emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, mimo że spełnił warunki do jej nabycia, i odwrotnie. Skoro, zatem, wysokość przyznanej ubezpieczonemu emerytury wojskowej okazała się wyższa od emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, to prawidłowo organ emerytalny odmówił podjęcia wpłaty przyznanej ubezpieczonemu emerytury z FUS.

Niezależnie od powyższego Sąd meriti wskazał, że w przypadku ubezpieczonego wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2019 r. I UK 426/17, na który powołuje się w odwołaniu, nie znalazłby w jego sytuacji zastosowania. Stosownie do treści art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, kwota emerytury bez uwzględnienia dodatków, zasiłków i świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 25, nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru emerytury.

M. S. w dniu zwolnienia ze służby wojskowej posiadał wysługę emerytalną w wymiarze 24 lat. Podstawa wymiaru emerytury odwołującego z tej wysługi lat wynosiła 64,27 %. Jak wynika z pisma Wojskowego Biura Emerytalnego w S. z dnia 14 czerwca 2018 roku, w okresie po przyznaniu emerytury, na wniosek M. S. doliczono do jego wysługi emerytalnej okresy zatrudnienia przed 1 stycznia 1999 roku oraz po dniu 31 grudnia 1998 roku okresy opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. W wyniku powyższego procentowy wymiar emerytury wojskowej M. S. osiągnął maksymalną wysokość - 75 % podstawy wymiaru.

Powyższe potwierdza jednoznacznie, że okresy zatrudnienia odwołującego po zakończeniu przez niego służby wojskowej, miały wpływ na wysokość emerytury wojskowej, bowiem bez uwzględnienia okresów składkowych „przepracowanych” po zwolnieniu ze służby, wnioskodawca nie otrzymałby emerytury w wysokości 75% podstawy wymiaru. Stwierdzić zatem należy, iż emerytura wojskowa odwołującego nie została obliczona wyłącznie w oparciu

o wojskowy staż emerytalny, ale również o okresy składkowe (cywilne), które zwiększyły jej wysokość. M. S. miał zatem możliwość uwzględniania w emeryturze wojskowej okresu „cywilnego” stażu emerytalnego i możliwość ta w jego przypadku została wykorzystana. Skoro odwołujący faktycznie zrealizował uprawnienie do wykorzystania „cywilnego” stażu emerytalnego, to nie można go tak samo traktować jak żołnierzy powołanych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 roku i niektórych żołnierzy pozostających w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku, którzy – zgodnie z cytowanym powyżej orzeczeniem Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2019 r. I UK 426/17 - nie mają możliwości doliczenia do emerytury mundurowej jakichkolwiek „cywilnych” okresów zatrudnienia i w rezultacie przysługuje im prawo do pobierania dwóch świadczeń.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł ubezpieczony podnosząc, iż nie zgadza się z taką treścią wyroku. Podał, iż ZUS przyznał mu emeryturę po zakończonej służbie wojskowej. Praktyka zawieszenia wypłaty emerytury cywilnej przez organ rentowy w przypadku, gdy obywatel pobiera emeryturę wojskową jest zdaniem ubezpieczonego sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, wysoce niesprawiedliwa. Ubezpieczony po raz kolejny powołał się na orzeczenie SN w sprawie I UK 426/17.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja ubezpieczonego M. S. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił i przyjął jako własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jak również rozważania prawne skłaniające tenże Sąd do oddalenia odwołania od zaskarżonej decyzji, nie znajdując przy tym podstaw do uznania słuszności apelacji stanowiącej jedynie polemikę z prawidłowymi i wnikliwie uzasadnionymi motywami zapadłego orzeczenia. Należy bowiem zaakcentować, iż w sprawie spór sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy organ na podstawie art. 7 ustawy z 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin oraz art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawidłowo odmówił podjęcia wypłaty emerytury wojskowej w związku z pobieraniem świadczenia z powszechnego systemu emerytalnego, a to wobec zbiegu prawa do świadczeń i ustalenia, że emerytura tzw. mundurowa jest wyższa od tej przyznanej w systemie powszechnym przez ZUS. Niezaprzeczalnie zagadnienie związane ze zbiegiem prawa do świadczeń z ubezpieczenia powszechnego i zaopatrzenia wojskowego jest uregulowane w art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin oraz art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W tym kontekście istotny jest też przepis art. 2, w szczególności ustęp 2. ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyznaczający zakres podmiotowy ustawy:

Apelujący nie podzielił subsumcji dokonanych ustaleń faktycznych do obowiązującego stanu prawnego uznając, że jego sytuacja emerytalna nie mieści się w dyspozycji art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Analizę prawidłowości zaskarżonego wyroku rozpocząć należy od przytoczenia treści art. 2 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy, który to przepis stanowi, że świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują ubezpieczonym – w przypadku spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także żołnierzom zawodowym - jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób. Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów podjął w dniu 17 lutego 2010 roku uchwałę, w której stwierdził, że przepis art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy, w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej w 2008 roku, nie wyłączał nabycia prawa do emerytury z FUS przez żołnierza zawodowego, jeżeli okresy składkowe, o których mowa w tym przepisie, nie zostały uwzględnione przy obliczaniu emerytury żołnierza zawodowego.

Zatem bezspornym jest, że emeryt wojskowy spełniający zarazem warunki przyznania prawa do emerytury z FUS może nabyć prawo do dwóch świadczeń jednocześnie. Okoliczności tej nie neguje ani organ rentowy w zaskarżonej decyzji ani Sąd Okręgowy w wyroku oddalającym odwołanie ubezpieczonego. Niemniej, należy ubezpieczonemu wskazać, iż czym innym jest natomiast na gruncie przepisów ubezpieczeniowych posiadanie prawa do świadczenia, a czym innym jego wypłata. Tę ostatnią kwestię regulują przepisy dotyczące zbiegu prawa do świadczeń tj. sytuacji w jakiej więcej niż

jedno świadczenie zostało ubezpieczonemu przyznane. Okoliczność ta ma miejsce w przypadku M. S. posiadającego ustalone prawo do tzw. emerytury wojskowej i cywilnej.

Apelujący forsuje tezę, jakoby przepisy regulujące sytuację zbiegu świadczeń nie dotyczyły przypadku nabycia praw do emerytur zaliczanych do dwóch różnych systemów. W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko to jest błędne i nie zasługuje na uwzględnienie, przy czym Sąd odwoławczy w pełni podziela rozważania Sądu pierwszej instancji w tym zakresie rezygnując z ponownego ich przytoczenia.

Pogląd apelującego – de facto przez cały przebieg postępowania, jakoby zbieg uprawnień do różnych systemowo świadczeń nie był uregulowany w ustawie emerytalnej ani w ustawie o emeryturach żołnierzy zawodowych jest błędny. Z zacytowanego powyżej brzmienia art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej wynika wprost, że reguluje on kwestię zbiegu „prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2” (czyli m.in. żołnierzy zawodowych). Jak słusznie podniósł Sąd a quo stanowisko doktryny także pozostaje jednoznaczne, prezentuje bowiem pogląd, zgodnie z którym modyfikacja reguły wykluczania się emerytur z obu systemów prawnych dotyczy tylko żołnierzy, którzy zostali powołani/przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 roku. W ich przypadku wprowadzono zasadę łączenia prawa do emerytury mundurowej z prawem do emerytury z ubezpieczenia społecznego, co wynika pośrednio z art. 18 ust. 3 ustawy o zabezpieczeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin i art. 87 ust. 5a i art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej (tak: K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, wydawnictwo ABC, 2009 rok, wyd. III).

Zaakcentować należy, że regułą wyrażoną w art. 95 ust. 1 jest, iż zbieg prawa do kilku świadczeń określonych w ustawie rodzi dla organu rentowego obowiązek wypłaty tylko jednego - wyższego - świadczenia. Zainteresowanemu przysługuje jednak wybór: jeżeli zażąda wypłaty niższego świadczenia, żądanie będzie musiało zostać uwzględnione. Jeśli zainteresowany nie złoży żadnego oświadczenia w tej kwestii, organ rentowy kontynuuje wypłatę świadczenia wyższego. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 roku (sygn. II UZP 10/09, OSNP z 2010 r., nr 17-18, poz. 215) stanowi, że przepis art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, w brzmieniu sprzed zmiany z 2008 roku, nie wyłączał nabycia prawa do emerytury z FUS przez żołnierza zawodowego, jeżeli okresy składkowe, o których mowa w tym przepisie, nie zostały uwzględnione przy obliczeniu emerytury żołnierza zawodowego. W uzasadnieniu następnie Sąd Najwyższy rozwinął myśl, iż emeryci wojskowi nie mogą być pozbawieni prawa do emerytury powszechnej. Do 1 października 2003 roku każde prawo do emerytury (mundurowej i powszechnej) ustalało się niezależnie, tj. według reguł danej ustawy (systemu) i następnie żołnierz mógł dokonać wyboru świadczenia. Obecnie problem nie istnieje dzięki zmianie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawą z 2008 roku. Emeryt wojskowy który, ze względu na art. 2 ust. 1 pkt 1, nie mógł wybrać emerytury powszechnej, może wykorzystać składki i kapitał ubezpieczeniowy, jeżeli wybierze emeryturę cywilną. Sama treść cytowanego uzasadnienia wskazuje, że Sąd Najwyższy podziela w nim pogląd o niezależnym nabywaniu praw do świadczeń lecz konieczności wyboru jednego z nich. Przełomowość cytowanego orzeczenia zasadzała się na potwierdzeniu prawa byłych żołnierzy zawodowych do wyboru emerytur z FUS (cywilnych). Orzeczenie to nie pozwala wyinterpretować prawa do pobierania (sumowania) dwóch emerytur przez żołnierzy, którzy swą służbę rozpoczęli przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

W opozycji zaś do przywołanego przez ubezpieczonego orzeczenia Sądu Najwyższego z 24.01.2019 r. I UK 426/17 należy apelującemu wskazać, iż Sąd odwoławczy mając w polu widzenia orzecznictwo sądów powszechnych, dalej konsekwentnie uznaje za trafne i słuszne pobieranie jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego, wywodząc ją z art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin oraz art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach zwłaszcza, że okresy „cywilne” zostały wykorzystane przy przyznawaniu emerytury wojskowej i obliczaniu jej wysokości.

Z powyższych względów na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Romana Mrotek Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk Jolanta Hawryszko